

Expedice Rusko

Zapsal Martin

Úvod

V prosinci roku 1982 jsme my (naše rodina), začali jako každoročně plánovat, kam bychom jeli na dovolenou. Vloni se nám velmi líbilo v Jugoslávii a vůbec by nám nevadilo, kdybychom tam jeli zase. Bohužel však maminka vystoupila s protiargumentem velmi silným, že by ji totiž nepustila „šéfka“, takže jsme museli hledat jinou možnost strávení dovolené. Pak padl návrh navštívit zemi našich přátel – Sovětský svaz. Jednohlasně jsme odsoudili jízdu s Čedokem a to ze dvou důvodů. Za a) je to strašně drahé a za b) ukážou ti jen to, co sami chtějí. Soukromě se do Svazu jezdit nesmí asi proto, aby se nedalo zabloudit třeba na Čukotku či jinam. Vybrali jsme si tedy zlatou střední cestu a to Autoturist, který dopředu zajišťoval po SSSR noclehy a jede se vlastním autem. Má to své výhody i nevýhody. Výhodou je, že víme určitě, že u moře dostaneme noclehy. Nevýhodou je, že noclehy po trase jsou hodně daleko od sebe a to člověka spoutává. Nicméně je to způsob jak nejvíce poznat život normálních lidí, kdy nejsme okleštěni přesným programem vypočítaným na minuty.

Ještě před svátky vánočními se tedy tatínek vydal do kanceláře Autoturistu, kde chtěl zakoupit zájezd do Oděsy. Takových tam však přišlo více a dříve, takže věc prohlásil za ztracenou a zklamaně odešel. Stavil se tam příští den a zjistil, že ještě nejsou vykoupeny zájezdy na Jaltu a kolem Kavkazu (z těch co vedou na jih k moři). Kolem Kavkazu se nám (mámě) to zdálo daleko a co je daleko to je nejisté a protože v kolektivu je síla, řekli jsme si, (maminka), že na takovou expedici (tatínek) bychom jeli jedině s někým. Tím někým se měli stát Galašovi, bohužel pouze měli. Příští den už v Autoturistu expedici Kavkaz neměli (už ji vyprodali) a z tohoto důvodu o dovolené pojedeme na Jaltu sami.

Účastníci expedice Jalta

Je to tedy tatínek (Vítězslav Olšák, 8. 10. 1939, 183 cm, 90 kg), hlava rodiny, maminka (krk, který hlavou pohybuje), bratr Petr (20 let) a já (14 let). Jmenovat jednotlivá nocležná místa je zbytečné, čtenáři se je dozví průběžně.

Přípravy

Přípravy začaly dnem zakoupení zájezdu. Tatínek začal shánět cestopisy atd., aby nás po cestě mohl udivovat svými vědomostmi, maminka drby, aby věděla co do Svazu vzít na prodej a co zase naopak koupit. Přípravy vyvrcholily týden před odjezdem, kdy jsme do auta začali balit náhradní díly a kdy jsme během 3 minut opravili 2 drobnosti, které nám v autě ztrpčovaly život asi 5 let. Den před odjezdem jsme zabalili šatstvo a potraviny (1 fáze) a ve druhé fázi (tzv. pytlíkování dle Petra) i ostatní drobnosti. Vše proběhlo (až s podivem) bez obvyklé nervozity, maminka nevykřikovala, že nikam nejede atd., pouze tatínkovi těsně před odjezdem vadilo, že ať otevře cokoli v autě, vždy vypadly silonové punčochy a když ho maminka ujistila, že to dá do pořádku, vyjeli jsme se rozloučit s babičkami, ale o tom zase jinde.

31. 7. – neděle

Z domu jsme odjeli pouze kousek k babičce Pazourkové, které jsme slíbili, že v Rusku nezůstaneme a když nám to uvěřila, odstartovali jsme do Bartovic za babičkou Olšákovou. U té jsme dostali obrovský kus jablečné buchty s tvarohem a jahodami na svačinu, výborná jablka na cestu a jeli jsme vstříc novým dobrodružstvím směrem Vranov nad Toplou – Strážské, kde bude naše první nocležné místo, které nám zajistil mi nepochopitelným způsobem pan Galaš. Šťastně jsme přešli Česko-Slovenské hranice, při čemž jsme je ještě stačili počůrat. Na

parkovišti u Spišského hradu jsme si chtěli nabrat do termosky odporou kyselku, která však výborně zaháněla žízeň. Jedna paní však nabírala vodu do 10-litrových kanystrů, čímž vytvořila frontu. Ostatní nádherně žbrblali. Já s tatínkem jsme si vyšli 109 m na vrchol kopce, kde byla kaplička a nádherné jezírko (přírodní), uprostřed něhož prýštil malý gejzír oné kyselky. Jezírko bylo úplně opuštěné. Nabral jsem tam tedy půl litru oné kyselky, každý vypil půl kalíšku, pak jsme si ještě lokli plynu, který utíkal z jedné zajímavé roury, která kromě konce, kam se přikládaly ústa, byla celá pokrytá, přímo obalená, zajímavou horninou neurčitého původu. Petr i přes to, že se říká „nalokej se čerstvého vzduchu“, nedovedl pochopit jak je možno si loknout plynu.

Na závěr dne jsme pak už jen ve Strážském hledali ubytovnu, což nám vysvětloval jeden pán, který byl asi na dožínkách a jeden cyklista, kdy jsme už (nevěda to) před ubytovnou náhodou zastavili. Ubytovna byla velmi pěkná a tak jsme sladce usnuli.

1. 8. – pondělí

Ráno nás tatínek vzbudil velmi brzo (v 6,45), bez snídaně jsme hned vjeli do Michalovců, kde jsme věděli o mléčném baru, nikoli však o parkovišti. Když jsme konečně zaparkovali, zjistili jsme, že jedno bistro nemá mléko ani kakao i když to bylo v rozporu s tím, co měli venku při vstupu na reklamě. Druhá mléčná jídelna, kterou jsme objevili v blízkosti, otevírala až v 8 hodin, tzn. za 20 minut. Šli jsme tedy mezi tím nakoupit chleba a máslo a vytrvalé mléko (mléko, které hodně vydrží) a naklusali hladoví do „lahuodok“. Tam ale odešli teprve kupovat mléko a utírat stoly a pulty, jednoduše tam začali teprve pracovat. Hlava rodiny řekla něco v tom smyslu, že si musíme zvykat, krk s hlavou souhlasil a proto jsme koupili ještě normální mléko a další rohlíky a snídali jsme na lavičce.

Na československou celnici jsme dojeli v pořádku a také v pořádku projeli, horší to bylo na sovětské. Najeli jsme na kanál, který sloužil jako rampa. Naštěstí nám spodek auta nikdo neprohližel. Pak začali zabavovat potraviny, naštěstí se nám jim to celkem podařilo vymluvit, i když na okurky se dívali velmi nedůvěřivě, jako by v nich mělo být zlato či co. Zabavili nám tedy jen pytlík s jablky, díky čemuž jsme viděli další zabavené potraviny (lovecký salám, papriky atd.). Mezi tím druhá celnice chtěla vidět naše hrnky a další zavazadla. K této dvojici patřil ještě třetí „nenápadný“ chlapík, celý v tmavě šedém s křivým baretem na hlavě, se šroubovákem v ruce a důležitým výrazem ve tváři. Poťukal na dveře, koukl se „nenápadně“ do skříňky na doklady a šmejdil, naštěstí nic nevyšmejdil. Pak nastalo období čekací, po němž, podle tatínka, jsme měli dostat podrobné instrukce na cestu od Inturistu. Například kam odbočit do kempu atd. Bohužel nás vybavili pouze mapou velmi zjednodušenou, benzinovými poukázkami, talóny na noclehy, vše kromě mapy velikosti šatnových lístků. Mimo to jsme si zavedli sovětský čas, který je o 2 hodiny dopředu oproti tomu našemu, takže jsme do Užgorodu dojeli „na oběd“ o půl jedné. Nikdo neměl hlad, tak jsme si dali jen zmrzlinu a pirožky.

Odpočívadlo

Čekala nás dlouhá cesta až do Lvova, tak jsme jen jeli, jeli, svačili a zase jeli a jeli občas sice po šmirglpapíru dle táty. Problémy nastaly až ve městě Lvov, kde nám chlapík poradil cestu tak výborně, že nezbývalo než zabloudit (cesta zakryta no ja tóže tam jezžáju). Pak jsme se ptali výhradně policistů. První říkal „na vostok“, tak jsme mu poděkovali, druhý říkal „v nizu“ i jeli jsme v nizu, až nás zachránil jeden civilista, který poradil, abychom jeli podle tramvajových kolejí, čímž jsme se po hodině bloudění dostali

z města. Najít pak camping nebylo těžké i když byl poměrně daleko od škrtnuté cedule Lvov, což nás trochu mátló.

Když jsme si tedy už mysleli, že jsme zachráněni, přišla zpráva, že toto není naše nocležné místo. Tatínek však vytrvale obléhal recepci a recepční, takže se po jeden a půl hodinovém boji vzdala a my jsme se přece jen dostali k vytoužené posteli. Podotýkám, že jen k, protože celý pokoj byl neuvěřitelně zatuchlý, jako by v něm nikdo rok nevětral, a navíc malý, pouze třílůžkový, takže Petr spal v ajnc-líku stejně zatuchlém. Místo závěsu nebo záclony byl na rámu jediného okna přibitý kus hadru, totéž bylo na dveřích. Když jsme si lehli do postelí, dřeli jsme zadkem o podlahu a koupali jsme se v cizím potu. Vrcholem všeho byly záchody. Byly to sice mísy, ale až po okraj zazděné, takže připomínaly šla-pačkové záchody. Dřepnout si však k tomu bylo velké umění, neboť ti každým okamžikem mohla ujet noha a sedíš v . . . , navíc si musíš jednou rukou držet kalhoty a druhou dveře, takže to nebyl žádný požitek.

Při večeri jsme na krátkých vlnách chytili Anglii, což dle Petra odporovalo všem fyzikálním zákonům. Ještě předtím vergloval s rádiem Petr, až jsme najednou uslyšeli: „Vážení posluchači, končí vysílání československé redakce Moskevského rozhlasu“ a začali zpívat sovětské písně. Po půlnoci jsme usnuli spánkem neklidným.

Vstup do kempu ve Lvově

2. 8. – úterý

Konečně jsme tedy o půl deváté sovětského času (o půl sedmé našeho normálního času) vypadli z tohoto „campingu“, když jsme nejdříve museli odevzdat pokoje, abychom jim z nich nemohli nic odnést.

Cesta probíhala klidně, měli jsme před sebou dlouhou štreku. V Koreci jsme po čtyřho-dinové jízdě poobědvali v takové „jidelně“, ale celkem dobře a hlavně rychle. Dlouhou a

Žitomír

únavnou cestu jsme si zkracovali (tatínek) radami k řidiči (mamince), např. už trojku, urveš kolo atd. V Žitomiru jsme se na hodinku zastavili a šli jsme si prohlédnout centrum (tzv. třídu Le-nina), dali jsme si zmrzlinu. Velmi se nám líbil obrovský poutač složený ze sedmi panelů. Každý panel byl roz-dělen na dvě poloviny. Na té horní se např. hrdě a zářivě vypínal dělník nad městem, jako by říkal: „to jsme vybu-dovali my, dělníci“ a k tomu bylo dop-sáno „To u nas“. V dolní půlce byl studenými barvami nakreslený kapi-talista rozpínající se nad celým měs-tem jako nějaká hrozba a k tomu dop-sáno „To u nich“. Toto s různým námětem, ale se stejným výsledkem, 7 krát. Pak jsme ještě viděli prodejnu masa, ve které sice žádné maso nebylo, ale lidí fůra.

Cesta ze Žitomiru nás mile překvapila neboť jsme vůbec nebloudili a navíc jsme narazili na krásnou rovnou čtyřproudovou silnici, po které jsme se dostali až do campingu v Kyjevě, kde mají sice 2 brány, ale který vypadá zcela jinak než camping Lvov. Je tu pěkná restaurace, bufík,

normální záchody. Ubytovali nás v prostorné nesmradlavé chatičce, jejíž jedinou chybou je, že má nízké dveře (už jsem se dvakrát bouchl). Laminátovou střechou proniká příjemné zelené světlo.

Po večeri jsme se šli s Petrem projít po campingu. Z převážné většiny to jsou stejné chatičky jako máme my. Potkali jsme paní z hranic a ta nám řekla, že se jí to zdá tady strašné. My jsme řekli, že nám se to tu zdá výborné oproti Lvovu, a život šel dál, jen se nám ulevilo, neboť jsme se

Památník

vyzpovídali a postěžovali si dalšímu nezavěcenci. Pak jsme ještě viděli campingovou kuchyni, společenskou místnost a otevřenou, nestřeženou bránu, kudy jsme se dostali na parkoviště a odtamtud přes ještě další nestřežená vrata až ke chlapíkovi, který nás nechtěl pustit zpět. Pak jsme mu rozmluvili a dovnitř se dostali, Tatínek s maminkou šli prozkoumat nájezd na okružní dálnici kolem Kyjeva – naši zítřejší cestu. Já a Petr jsme šli do chatky hrát sedmu a lízaného. Najednou na střechu spadl jakoby šutr, i vynadal jsem Petrovi, který šel pro něco do auta. Jak se však ukázalo, Petr nic nehodil, ba

naopak, sám zrovna seděl v autě a připadalo mu, že na něj někdo uspořádal nepovedený atentát. Ráno se vysvětlilo, že nás ostřelovala borovice svými šiškami. Petr mi vysvětlil, jak se hraje Kozel, a pak jsme šli spát na nízké postele, které v chatce byly.

3. 8. – středa

Chtěli jsme se nasnídat v restauraci, ale ukázalo se, že by to byla velká časová ztráta (viz lahůdky) a tak jsme po domácku (vlastně po chatičkově) vyrobené snídani vyjeli na nejdlejší etapu naší cesty. Jak se ukázalo, bylo dobře, že se tatínek s maminkou šli prozkoumat onen nájezd, neboť byl zcela neoznačen a zcela nenápadný. Ušetřili jsme si tak průjezd Kyjevem i když už jsme měli rady co dělat při zabloudění (vzít si taxi).

Cesta ubíhala rychle, snad bych měl poznamenat to, co jsem o cestách zapomněl poznamenat asi proto, že to tu je často. Po silnicích jezdí 70 % nákladních aut – 40 % z toho prázdných – a autobusů. Dále 50 % všech motocyklů má sajdkárové vozíky. Osobní auta jezdí převážně jen ve městech. Cesty jsou samé překvapení. Jedeš 90 po nádherné rovné cestě a naráz díra, které nelze vyhnout, nebo cihla na silnici. Občas tě ohodí nákladák pískem, který má na korbě, jedeš-li za ním moc blízko. Jednou jsme viděli na cestě rozbitou skleněnou tabuli, která evidentně spadla z nákladáku. Konec stížností, je taky pravda, že jsme taky jeli systémem – kámen na plyn a jen držet volant. Snad ještě to, že jsme viděli čápy uhnížděné na telefonních drátech.

Oběd jsme si dali v Lubně v samoobslužné jídelně, když jsme před tím vytrvale hledali „tualetu“. Dle rady domorodce jsme však našli až po dlouhé době jen něco, co se nedá nazvat ani hajzlem. Velká místnost a čurej a kakej kam chceš. Jeden místní si zcela bez problémů dřepl do toho sajrajtu, nám se chtělo našťestí jen čurat (mě a Petrovi). Po čichu jsme to nenašli asi jen proto, že oba máme rýmu – já takovou stabilní a Petr alergickou, kterou chytil v kempu

Kemp v Kijevě

v Kyjevě a díky níž se skoro nevyspal. Ještě před tím při příjezdu do města jsme chtěli odbočit do vedlejší ulice a zaparkovat tam, nedovolil nám to však strážník a poslal nás dále po hlavní. Zprvu jsme si mysleli, že je tam něco co nemáme vidět, ale pak jsme si řekli, že asi nechtěl, abychom zabloudili.

Po cestě z Lubna jsme s Petrem na zadních sedadlech skládali šlágr roku 84, nejdřív text, pak jsme to chtěli zhudebnit. Zcela se nám však rozjela osa příběhu, takže jsme toho po dvou slokách a refrénu nechali.

Zastavovali jsme zase až v Poltavě, kterou jsme si prohlédli. Petra se nějaký chlapík zeptal, kde je divadlo, což mu můj bratr nemohl říci. Poprvé jsme vyzkoušeli automaty na sodovky, když jsme předtím od jedné babky málem dostali 2 kopějky.

Cestu z Poltavy jsme našli celkem snadno, přesto jsme si nebyli stoprocentně jisti, jedeme-li správně. Proto jsme se zastavili u benzinové pumpy ze dvou důvodů – zeptat se na správnost cesty a načerpat benzin. Při tom však nastala tato situace: Zastavili jsme se u stojanu s nápisem AV-93, ale zamával na nás jeden řidič, že máme ještě popojet ke stojanu č. 2, na kterém však bylo napsáno AN-95. Protože tatínek rezolutně prohlásil, že Rusové mají jen dva druhy benzínu, a že tudíž ta 95 je omyl, popojeli jsme dopředu. Avšak muž, který u okénka benzin prodával, byl jiného mínění. Vypl tedy ten strašný randál, jež jsme byli nuceni poslouchat už při příjezdu a jež připomínal hudbu jen vzdáleně a jež nám rval uši, a něco do mikrofону zahuhlal. Pochopili jsme, že musíme zacouvat k 93-ce, ale nebyť jednoho chlapíka, který to začal organizovat, určitě by se nám to nepovedlo. Když jsme šťastně načepovali, sedl si tatínek do auta dřív než Petr, čímž auto pokleslo a otevřené zadní dveře se šprajcly o vysoký obrubník. Tatínkovi bylo poraděno aby povyskočil, ale on raději zase vystoupil, takže jsme dveře neurvali ani neodřeli.

Další cesta probíhala klidně až do Charkova, kde jsme měli dle plánu získaného od jednoho Čecha v kempu v Kyjevě, najít bez bloudění nocležné místo. Vše začalo tím, že jsme měli najít ceduli INTURIST se šipkou vpravo, ale našli jsme jen ceduli INTURIST se šipkou rovně a motel (naše nocležné místo) vpravo. Tatínek zastavil a my (zbytek) jsme protestovali, nám se zdála být věc jasná – jet rovně. Naštěstí pro nás všechny tatínek prosadil svou i když jsme Petra málem nechali na místě, protože protestoval na místě spolujezdce hlasitě na rozdíl ode mě a maminky, kteří jsme jen mlčeli a čekali, co se z toho vyvine. Tatínek měl pravdu, což jsme museli všichni uznat. Bohužel, nálada se tím nezlepšila. Byli jsme už u motelu, když tatínek opět sprdl Petra, který nepochopil přesně jeho slova o tom, co udělat s autem. Pak si začal stěžovat, že je vše jen na něm. Ze snů ho vyvedla drastická skutečnost, že je uvolněná odvodňovací hadička od benzinové nádrže a že je to třeba spravit. Protože restaurace, jak „ zjistil “ Petr, zavírala 40 minut po našem příjezdu, Petr a maminka se honem vykoukali a šli na večeři. Tatínek se také vykoukal a přišel později.

Ještě k našemu ubytování. Na něm se prakticky ukázalo jak hlubokou pravdu měl nápis, který jsem někde na půl ucha slyšel – nápis tohoto znění: „SSSR – země tisíce protikladů“. Opravdu. Jestliže jsme ve Lvově spali hůř než kočující cikáni, v Charkově jsme spali jako nějaká státní delegace. Pokoje po dvou lůžkách, skříň, vlastní normální záchod i koupelna s vanou, 4 ručníky, mýdlo, telefon, rádio po drátě, balkon i podrobně vysvětleno, kudy nouzově utíkat.

Když jsme tedy vešli do restaurace, zjistili jsme že zavírají až ve 23 hodiny, Hned se nás ujala jedna servírka a zavedla nás ke stolu a dala nám jídelní lístek, nad kterým si pak Petr s větším i menším úspěchem lámal hlavu. Pro každého už byly na stole přichystány dva

Poltava

talíře, menší a větší, dvě skleničky, menší a větší a ubrousky. Vybrali jsme si mleté maso s rýží a bramborem, limonádu nám přinesli ve džbáncích s ledem, víno ve zvláštní sklenici. Asi v půlce večere nám za uchem začala hrát kapela nikoli však k dobrému jídlu, ale k dobrému tanci, který začaly provozovat dvě báryšně od vedlejšího stolu – měl to být asi čardáš. Já jsem seděl zády k parketu, takže nemůžu popsat jak tančily. Pro zvýšenou hladinu akustického tlaku jsme urychleně dojedli a opustili restauraci. Já jsem se vykoupal a psal tento deník, takže jsem vše poslouchal na půl ucha, ale líbilo se mi, co říkal tatínek o západním Němci a jeho vystoupení v recepci. Stěžoval si, ten Němec, že tento motel hledal po Charkovu 2 hodiny, protože to tu, v Rusku, nemají vůbec označené cedulemi, což se u nich, v Německu stát nemůže. Celkově si tady na označení ubytovacích míst stěžují všichni turisté, nás však zachránil plánek a tvrdohlavý tatínek. Usnuli jsme na normální rovné posteli.

4. 8. – čtvrtek

Ráno jsme se opět nenasnídali v restauraci, protože to tam nevypadalo nijak vábně. Vyjeli jsme hned do centra a tam jsme se nasnídali v mléčném baru, ve kterém však mléko neměli.

Tržiště

Tatínek, maminka i Petr měli velké oči a tak jsme si zbytky vzali s sebou do auta a potom jsme vyrazili. Přes cestu by to bylo nebezpečné a proto jsme využili podchodu a tak jsme zjistili, že v Charkově mají metro. Neváhali jsme ani vteřinu a zamířili k turniketům. Měli jsme však málo pěti kopějek, tak jsme chtěli rozměnit 15 kopějku v automatu. Automat ji však nechtěl. Vytrvale nám 15 kopějku vracel. Pak přišel Rus, hodil tu samou minci a automat mu ji bez problému rozměnil. To nás zarazilo, ale neodradilo. Automat se však taky nechtěl vzdát. Po krátkém, ale duševně vysilujícím boji jsme zvítězili. Přišla k nám Ruska, prohlédla naši minci a řekla „Eta něiđot“. „Katoraja iđot?“ „Podažditě“. Ukázali jsme peněženku do které bez váhání sáhla, vytáhla 15 kopějku stejné barvy i velikosti jako byla ta naše první, ale s jiným znakem na rubu a řekla „Eta iđot“. A opravdu šla.

Když jsme tedy, jak říkám, zvítězili, vlezli jsme do metra, které má v Charkově prozatím jen jednu trasu. Druhá se buduje a třetí je v plánu. Vystoupili jsme na centrálním tržišti, které nás překvapilo svou rozlohou. Prodáválo se všude, i na cestě, která byla pro pěší a kde prodavači vystavovali své zboží na novinách na zemi. Objevili jsme samostatný obrovský pavilon s rybami, kde nás udivil nesmradlavý vzduch a množství ryb. Přesto se však prodávaly i venku. Pak jsme vešli do obrovské haly – taky tržnice a taky nesmradlavé, kde byly všechny druhy potravin – maso, zelenina, ovoce, mléčné výrobky atd. Kvalita však byla nízká, např. oproti Jugoslávii, ale ani u nás by se těžko někdo odvážil prodávat takové ubohé zboží tak draze. Klimatizace však byla opravdu vynikající v porovnání s Jugoslávií, kde se trh dal skoro hledat po čichu.

Prošli jsme pěšky k autu a vyjeli jsme směr Záporoží. V Golubovce jsme si dali oběd a koupili minerálky v samoobsluze, které pokladní už asi nacvičeným rozmachem pravé ruky otevřela o hranu stolu. Protože ve výkupně lahví (vypadala jako stodola) „nět jaščikov“, vrátili jsme je, ty flašky, pokladní, která je bez jediného mrknutí vzala. Tatínek si neodpustil poznámku, že cedule „nět jaščikov“ vypadala jako naše „jsem na poště“. Ještě před touto zastávkou si některé osazenstvo auta myslelo, že jsme měli jet po dálnici a pak nastalo pár napjatých chvil pro pár přeslechnutých slov.

Golubovka

O Charkově jsem zapomněl napsat, že si tam hodně lidí, téměř všichni, zkoumavě prohlíželi tatínka, protože je dospělý a nosí kraťasy, což asi není zvykem. Jedna paní o nás řekla „Eto turisty“ a druhá na to „Eto futuristy“ a dlouho se tomu smály. Petr nám pak vysvětlil, že futurismus je označení pro věci budoucí. Začali jsme si tedy více všímat oblečení Rusů a zjistili jsme, že jít do jídelny v teplácích – to nikomu nevádí, ale v kraťasech jsme byli přímo výjimeční. Kluk je boso ale v kostelních kalhotách, cyklista v kostelních kalhotách atd. Tatínkovi to však nevádí a to je důležité.

Další cestu si zkracujeme znovuzrozením šlágru roku 84, který pokud ho s Petrem dotvoříme, sem také napíšu. Po svačince u divokých koček jsme dotvořili třetí sloku a u toho zůstalo a asi taky, jestli mě nechytne další záchvat nudy, zůstane. Do Záporoží jsme dojeli v pořádku, opět dle plánu jsme našli skoro bez problémů hotel Záporoží. Jediným problémem byla neoznačená objížďka. Na pokojích, které byly opět vynikající, jsme povečeřeli, vysprchovali se a vyrazili jsme do večerního města. Nesl jsem z auta na pokoj salátovky z naší zahrádky, které se recepční neobyčejně líbily a říkala, že jsou dlouhé a smála se, nevím čemu.

Ve městě jsme zjistili, že obchody vesměs zavírají až v 21 hodin, což nám vyhovovalo, neboť jsme některé ještě stihli navštívit. Tatínek přišel na to, že si ukrajinští školáci mohou koupit celé předsednictvo vlády SSSR v barevném provedení. Rozhodli jsme se, že si koupíme kalkulačku, ale asi až na zpáteční cestě. Dále jsme zjistili, že jsme zaváhali, když jsme váhali s koupením „kvasu“, který jsme mylně považovali za nedobré pivo. Cirkus navštívíme na zpáteční cestě, jestliže budou lístky.

5. 8. – pátek

Ráno jsme se chtěli nasnídat v blízké mléčné jídelně, která výjimečně otevírala už v 7 hodin, bylo tam však hodně lidí. Proto jsme vyrazili ze Záporoží beze snídaně, kterou jsme si dali v Zeleném háji a to i s cizineckou přírůžkou. Po cestě jsme koupili jablka a hrušky prachmizerné kvality a meloun, který si dáme na Jaltě. Pak jsme čekali 30 minut na benzin a marně hledali hadici od kompresoru na dohušťování pneumatik. Asi je nutno vždy kolo sundat a přiložit k té díře.

Poobědvali jsme v restauraci Čajka, kde se muselo relativně dost dlouho čekat na příchod číšničky. Všimli jsme si hosta, který byl lépe vybaven než my, protože měl s sebou knížku. Později se ukázalo, že to nebyl host, ale číšník, jenž se však staral jen o bar. Mezitím přišla servírka a začala šachovat s talíři až konečně nastal naprostý zmatek a my nevěděli, čí talíř je čí. Kdyby však přišla servírka o minutu později, už bychom tam nebyli, protože by vypršel časový limit, který jsme jí dali. Obědvali jsme polévku a hlavní jídlo, které jsme dostali z plechových forem. Host – číšník, když jsme obědvali, přistoupil k magnetofonu za mými zády a nastalo napjaté čekání, jak hlasitý kravál pustí. Ale převezl nás. Magič si odnesl i s bednami do baru a spustil ho až tam. Když jsme poobědvali v celkem pěkném prostředí celkem dobře, celkem dost jsme za to zaplatili, vyjeli jsme vstříc moři.

Do teďka se nemůžeme dohodnout, jestli to, co jsme viděli i okusili, bylo jezero Sajka či už Azovské moře. Jisté je, že jsme zastavili a šli si umazat nohy do té vody. Bylo to tam velmi plytké a celý asi 500 m široký záliv se dal přejít, aniž bychom si namočili kolena. Dno i pláž byly z jílu, který byl měkký a mazlavý, takže se na něm mohlo klouzat. V moři (jezeru) se to trochu

Cesta na Krym

bořilo, ale byla to paráda. Na pláži nikdo nebyl asi proto, že tam není rekreační centrum a že to tam zrovna nevonělo. Pak jsme jeli dále. (Teď jsem si uvědomil, a čtenář mi jistě promine, že nejdříve bylo jezero a pak Čajka. Děkuji za pochopení.) Most na Krym nás zklamal, protože to nebyl ani most, jako spíše násep. Do Simferopolu jsme dojeli rychlostí 100 až 110 km za hodinu a Petr se při tom preventivně držel předního sedadla. Potvrdilo se zde přísloví, že s jídlem roste chuť. Jestliže bychom totiž na takhle rovnou cestu narazili např. za Užgorodem, určitě bychom rychlost 90 km za hodinu nepřekročili. Je pravda, že to má své výhody jet tolik, kolik cesta dovolí – prosedíme míň času v autě. Po cestě jsme narazili na cestáře, což nás zpomalilo a Petr se mohl pustit sedadla. Jezdilo se jen v jedné půlce cesty a proto tu byl zaveden živý semafor. Tři chlapi mávali praporky a dvě ženské a řidič spravovali cestu. V SSSR je totiž běžné, že ženské spravují cesty a muži řídí nákladáky, které ji rozbíjejí. Inu jiný kraj, jiný mrav.

Simferopol

V Simferopolu jsme našli cedulemi neoznačené centrum. Tatínek ale ulomil při vystupování z vozidla přední sedadlo, což omezilo naši prohlídku města na jednu zmrzlinu. Museli jsme předělat opěradla spolujezdce a řidiče. Maminka si sedla dozadu (protože vpředu sedět nemohla) a my jsme si pohodlně natáhli nohy na zbytek sedadla pro spolujezdce. Pak jsme nechtěli otáčet „složitě“ auto, tak jsme se vydali, vedeni orientačním smyslem tatínka a maminky, vedlejšími uličkami ven z města. Musím znovu pochválit onu prozřetelnou náhodu, že jsme ten rondel, na kterém jsme sedadla vyměňovali, jednoduše neobjeli a nevraceli se stejnou cestou, neboť jsme tak narazili na trolejbusovou dílnu, na elektrosvárku a na skupinu zahálějících mužů, kteří nám sedalo, necelou hodinu po jeho ulomení svařili za to, že jim tatínek vysvětlil, co a kdo je Škoda. Nálada, i když ani před tím nebyla nejhorší, tím stoupla na výbornou. Směr Jalta jsme našli lehce, protože byl výjimečně dobře označen a vyrazili jsme podél nejdelší 80 km trolejbusové linky Simferopol – Jalta k cíli naší cesty, ke kempingu Palouk pohádek. Cestou nám dvakrát nosy ovanula vůně levandule, což nás dost překvapilo, neboť se tu levandule nikde nepěstuje. Cestou jsme zabloudili, ale to jen proto, že měl trolejbus odbočku do nějakého města. Tatínek nám řekl, že ho překvapuje množství trolejbusů na trati a Petr řekl, že se to dalo čekat.

Medvědí hora

Camp jsme našli snadno, byl řádně označen. Překvapil nás tím, jak daleko je od hlavní cesty. Dostali jsme prospekt, který je napsán dokonce i v češtině. Tatínek zjistil, že do Sevastopolu se autem nesmí a dále se raději nevyptával. Dozvěděli jsme se, dle plánu v prospektu, kde je pionýrský tábor Artěk atd. Přidělili nám dvě dvoulůžkové chatky, celkem pěkné a celkem blízko u sebe. Už při vstupu do campingu jsme narazili na Čechy, tak jsme si vzájemně postěžovali, což nemůže být ani tak překvapující.

Protože jsem byl dost unavený, šel jsem po večeri spát, zbytek rodiny šel shánět informace, nesehnali však nic. Tatínek ještě před a i po večeri počítal zuřivě spotřebu benzínu a mi vytýkal, že špatně píšu palubní deník, a zase zuřivě počítal, kolik litrů benzínu jsme kde brali a zase řekl: „To takhle nejde, Martine, nezapsat si braní benzínu“, a zase počítal. Já jsem byl přesvědčen, že vše zapsáno mám, tatínek, že mi chybí 20 litrů. Pravdu jsem měl naštěstí já, takže je mi „dovoleno“ dále palubní deník vést.

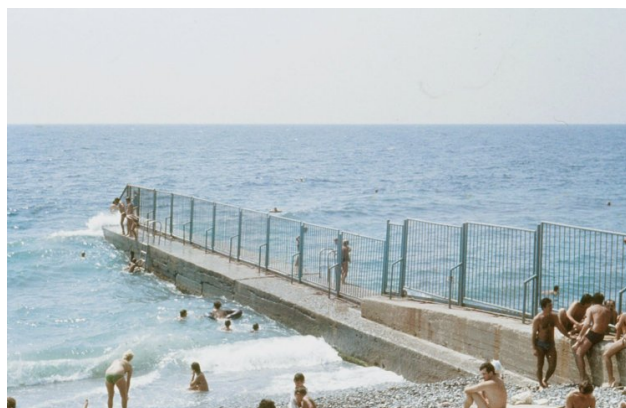
6. 8. – sobota

První den na Jaltě.

Ráno nás, mě a Petra, probudilo chladno, měli jsme otevřená okna. Jinak se nám spalo celkem dobře. Petr má slabou alergickou rýmu. Po snídani jsme vyrazili do města nakoupit chleba a podobné životně důležité věci. Do centra nás vezla a vedla zároveň tatínkova intuice, kupodivu celkem správná. V obchodě „Produkty“ jsme neobjevili máslo a Petr brblal, že neví, co je v plánu. Pak jsme viděli „normální“ vejce, z nichž polovina byla křaplá. Jedna paní byla sprdnuta pro vybírání. Petr se dověděl co je v plánu a tak jsme vyrazili k hotelu Jalta a na jeho pláž, neboť bylo velice teplo, které naštěstí trochu mírnil dost silný vítr. Hotel jsme jakž takž našli, ale zaparkovali jsme až na druhém parkovišti. Tatínkovi se tam líbila pozemní rampa, kterou se rozhodl využít pro kontrolu spodku auta. Pak jsme šli na pláž. Nebylo to však tak jednoduché. To, že se za pláž platí, to jsme věděli, ale to, že se lístky prodávají 200 m od vchodu, to nás nenapadlo ani ve snu. Protože jsem byl uznán schopným, vyrazil jsem s radostí lístky koupit. Vystál jsem asi třímetrovou frontu a dal pokladní připravené kopějky. Paní od pokladny řekla rusky, že je to málo a když jsem česky protestoval, spustila německy, takže jsem jí už vůbec nerozuměl. Ale protože mě přestala vnímat a začala obsluhovat další, honem jsem jí vrazil do ruky jedinou bankovku, kterou jsem narychlo vytáhl z peněženky a prohlásil, že chci čtyři. Pokladní mi vrátila čtyři lístky a 60 kopějek, což se mi zdálo málo. Pochopil jsem sice, že lístky jsou 10 krát dražší než jsem počítal, ale protože jsem nevěděl kolikátou rublovku jsem jí dal, začal jsem protestovat podruhé, cítě se ošizen. Pokladní mi trpělivě a s povzdechem, který se uděluje vysoce nechápavým, znovu mi věnovala část svého času a já pochopil, že vše je all right (čti ól rait). Přestal jsem zdržovat frontu a čile odběhl ke zbytku rodiny s poznáním, že nás jednoho stojí vstup na pláž na 1 den 60 kopějek. Paní u vstupu nás pustila konečně dovnitř, když něco při tom šeptem zahuhlala – napotřetí jsem jí porozuměl, že naše mnou vybojované lístky platí po celý den.

Pláž hotelu Jalta

Ploty

neviděli vchod, až později jsme zjistili, že se tam chodí podzemním tunelem, který ústí u mi dobře známé pokladny. Maminka se jedné rusky zeptala, proč nelze „svobodno praiti na vtoruju storonu“ a ta řekla že neví, ale můžeme jít buď mořem nebo dírou. Maminka si šla druhou

ohradu taky prohlédnout a po obědě jsme se rozhodli, že se tam přestěhujeme. Tatínek zaplavával na druhou stranu a my jsme mu podali věci skrz plot. Už jsme plavali za ním, když ho čapl plavčík a on se, tatínek, musel tvářit, že nerozumí přestože rozuměl dobře. Plavčík mluvil o tom, že se to nesmí a tátu legitimoval. Když ochránce pořádku zjistil, že jsme cizinci, nevyhodil nás, protože jsme se stěhovali na pláž Inturistu. Hlasitě se však divil, proč jsme nešli dveřmi, což tatínek opět nerozuměl. Pochopili jsme jednu ze záhad, které před námi dnes vyvstaly, proč Rusové, prolézající plotem na sebe volali „bystro, bystro“. Ve 4 hodiny jsme pláž opustili a vyrazili do centra, kde jsme se navzájem ztráceli a zase nacházeli a zase ztráceli a zase nacházeli, proti čemuž vystoupil Petr, a proto příště půjde sólojízdu.

Dali jsme si moroženoje, které nás překvapilo levností a velikostí. Dále pak pirohy, jimiž jsme se nasvačili a díky jimž vznikl jeden z mnoha podnětů pro Petrovu příští sólojízdu. Petr

Promenáda

to bral jen jako svačinu a tatínek skoro jako večeři. Petr říkal, že v 9 hodin dostane hlad a táta, že kvůli jeho hladu mu neotevrou obchody. Pak jsme viděli obrovskou loď a restauraci na plachtěnici. Chtěli jsme jít do jaltské Galerie, kde jsou nějaké originály či co, ale měli zavřeno, změna výstavy. Jedna Ruska nám poradila, abychom obešli budovu, že prý je otevřeno na druhé straně, ale pravda to nebyla. Zato jsme viděli kino a obrovskou řadu na lístky. Pak jsme šli po nábřeží a viděli pláže a dámské převlékárny zajímavé tím, že do nich šlo svrchu, kudy jsme šli, vidět. Dali jsme

si kvas, který mi prokapával přes prasklou skleničku na mamčinu nohu. Potom jsme si s Petrem koupili obrovské briošky a mléko a to byla naše večeře. Museli jsme přiznat, že mléko mají i večer a že je výborné a chlazené. Po této večeři jsme jeli domů a tatínek zabloudil, a to ještě na místě, které jsme si všichni ostatní zapamatovali velmi dobře, protože to je takový legrační kruhový objezd. V campingu jsme dojedli briošky a já šel spát, rodiče a Petr opět šmejdili po informacích.

7. 8. – neděle

Poučení včerejší chybou jsme dnes spali jen při jednom otevřeném okně, takže nám zima nebylo. Nasnídali jsme se a já se z útržků vět postupně dovídal, co rodiče (Petr šel spát nedlouho po mě) vyšmejdili. Organizuje se výlet na Vlastovičí hnízdo s českým průvodcem, ale jak rodičovstvo zjistilo až ráno, neúměrně drahý, takže jsme upustili od účasti na této akci a jeli do botanické zahrady a pak na pláž.

Co jsem zapomněl říci o zdejších cestách mimo to, že se tu dost málo dodržují značky, je, že kromě nejhlavnější cesty, po které jsme přijeli, jsou všechny neobvykle klikaté a neustále nahoru a dolů. Cesta do „botaničevskovo sáda“ nás udivila svou délkou. Strážníka jsme se zeptali kde „avtostojánka“. On nám řekl, že nikde a tak tatínek zaparkoval u kraje cesty při čemž najel na kámen, na který ho

Botanická zahrada

maminka dopředu 2 krát upozornila. Maminka tak vycítila duševní převahu a začala tatínkovi vyčítat, jak by asi vyskakoval on, kdyby řídila ona či, nedej bože, Petr, a tatínek tiše uznával svou porážku. Vše spravila botanická zahrada, která byla okouzlující a kde se mi velmi líbily bambusové háje. Bylo tam velmi mnoho stromů, ale ani rostliny nechyběly. Já jsem si ulomil kousek bambusu a pokusím se ho vypěstovat. Prohlédli jsme si ještě Přímořský park, kde jsme nemuseli platit, a jeli jsme k hotelu Jalta na jeho pláž. Šli jsme už přímo (nikoli přes plot) na pláž Inturistu, kde bylo hodně lidí, ale naštěstí se někteří zvedli a odcházeli asi na oběd. Na pláži se nedělo nic, jen v moři bylo mnoho medúz a Petr by, ač je to s podivem, nejráději všechna ta nevinná zvířátka vyhubil ultrafialovým zářením. Při návratu k autu jsme použili tunelu a zdviže hotelu Jalta, o čemž se píše i v prospektu a což je velmi pěkně vybudované.

Autem jsme jeli už známou cestou do centra, kde Petr začal svoji sólojízdu. Já šel s rodiči, ale vše se mělo změnit. Úkolem všech bylo se navečeřet se, Petr samostatně a my samostatně. Rozdělili jsme se tedy už u auta. My šli na trh, Petr neznámo kam. Na trhu jsme chtěli koupit hroznové víno, ale 5 rublů za kilo jsme považovali za velký přepych. Potom jsme šli na nábreží kde stojí pout', na kterou jsem při popisování včerejška zapomněl. Skládá se ze čtyř atrakcí. Jedna pro úplně malé děti systém houpy houpy hou, pak elektrická autíčka, pak chobotnice, která na každé ze svých noh zvedala čtyři autíčka, která se točila na této noze v poloze šikmé. Nohy, celkem mám dojem 5 nebo 6, se zvedaly různě a celé se to ještě navíc točilo. Tato krása však zcela zanikala vedle létajících talířů o velikosti asi 1,5 m každá na dlouhém rameni tvořily dvě svislá kola o průměru asi 14 m. Takže – kabinky byly upevněny tak, že dole byly v poloze svislé a nahoře ve vodorovné. Navíc si je každý „cestující“ mohl roztočit vlastními silami. Otáčelo se to tedy v ose vodorovné, každé kolo jiným směrem, v ose svislé a ještě se to houvalo – no prostě paráda. Nikdo z rodiny neměl včera tu odvahu na to se mnou jít a samotnému se mi nechtělo.

Lunapark

Vrátím se k dnešku. Navečeřet jsme se šli do automatu, jak maminka říká samoobslužné jídelně. Naštěstí tuto myšlenku už začínal realizovat v tom samém automatu i Petr, tak jsme předběhli celkem dlouhou frontu a přiřadili se k němu. Stál už skoro s tácem v ruce. Večeřeli jsme tedy za chvíli. Pak jsme si dali moroženoje a já se přidal k Petrovi, který měl pro mne poutavější plán. Zkontrolovat hezkou zmrzlinářku ze včerejška, najít záchod a pak se uvidí. Zmrzlinářka už tam nebyla, záchody o třídu lepší než v Lubně. Pak jsme šli okouknout nástupní stanici lanovky, kde je vždy hodně čumilů. Když jsme viděli kvas, nezaváhali jsme ani chvíli a dali si po půl litru. Potom jsme se jedné paní zeptali kudy do „univermagu“, a ona se zatvářila překvapeně a pobaveně zároveň, překvapeně asi proto, že jsme šli právě opačným směrem. Dle jejího popisu jsme obchodní dům našli snadno a velmi se nám to tam líbilo. Bylo tam i kino Saturn, kde se nějaký pán velmi rozčiloval a žádal „direktora“ a „žalobnuju knihu“, pokladní však zachovávala surově ledový klid.

Pak jsme šli k autu a do campingu, kde se konečně vody dočkal můj značně seschlý bambus a já jsem dostal meloun. Pozorovali jsme hráče badmintonu a měli jsme, já a Petr, tu výhodu, že jsme rozuměli všem 3 národnostem, Rusům, Polákům i Němcům, takže jsme se dost pobavili. Relativně brzo jsme šli spát.

8. 8. – pondělí

Dnes ráno byla dost zima, ne pro otevřená okna, ale pro zataženou oblohu a drobný déšť. To rozhodlo o našem dnešním programu: navštívíme Vlastovičí hnízdo. Hned po snídani jsme vyrazili do přístavu, tzn. do centra. Po cestě však tatínek zabloudil a musel otáčet vozidlo. Po

cestě camp – centrum jel teprve podruhé, takže se nelze při nepřehlednosti zdejších cest čemu divit.

Do přístavu jsme šli okamžitě. Přesto nám ujely dvě lodě protože jsme ještě neměli lístky. Tatínek stál nejdříve ve špatné frontě a pak u „pečlivé“ pokladní, která začala vypisovat uzávěrku či co, zrovna když byl už na řadě. Psala, gumovala a zase psala, škrabala žiletkou a na dotazy kupujících, zda bude ještě prodávat, jednoduše neodpovídala. Navíc u pokladny č. 2 to odsýpalo, takže to bylo o nervy. Na třetí loď jsme se dostali a znovu se přesvědčili, že Rusové mají přímo talent na předbílání.

Když jsme nastupovali na loď, opět se rozpršelo. Šli jsme však do otevřené části lodi, neboť tatínek chtěl fotit pobřeží, což, jak se ukázalo, nebylo možné proto, že nesvítilo slunce a byla tma. Vesele jsme tedy mokli a říkali si, jak jsme zaváhali, že jsme si z auta nevzali deštník. Déšť nám ale neubral moc na dobré náladě, neboť jsme mimo jiné věřili, že vše má svůj konec a že i pršet přestane. Asi v půlce cesty se naše přání změnilo ve skutečnost a my za chvíli oschli. Začali nás doprovázet raci, ale nikdo jim, přestože se na nás moudře dívali, nic nehodil. Při příjezdu na Vlaštovčí hnízdo opět začalo pršet, takže to s focením nevypadalo růžově. Když jsme odjížděli, podivuhodně rychle se vyčasil, takže jsme nafotili jak Hnízdo tak pobřeží. Loď byla nacpána lidmi, v podpalubí však téměř nikdo nebyl, sedli jsme si tam a břeh pozorovali malými lodními okénky.

Neboť slunce začalo pražit přímo nesnesitelně, upustili jsme od prohlídky Livadijského paláce a jeli na pláž. Petr a maminka šli dopředu a já asistoval tátovi při prohlížení spodku auta. Jeden šroub nešel utáhnout, tak jsme ho ukroutili a dali tam nový, jinak to bylo vše v pořádku.

Pláž hotelu Jalta

Na pláž jsme jeli tunelem a tvářili se, že jdeme od oběda, i pustili nás tam zdarma. Petr s maminkou se tvářili sice stejně, ale zdarma neprošli. Tatínkova intuice nezklamala a štěstí se na nás usmálo, protože jsme, já a táta, šli hned správným směrem od vchodu na pláž a Petra a mámu našli celkem snadno. Ke šlapacímu vodnímu kolu jsem se nedostal ani dnes, neboť tam byla fronta, kterou se mi nechtělo stát. Pak jsem se rozhodl psát, ale to znamenalo zajít do auta. Cestou zpět jsem přivolal výtah, stál v něm člobrda, který se neměl k vystupování. Až všichni nastoupili, zmáčkl knoflík s dvojkou, což je neobvyklé, neboť hotel je trojka a tunel jednička. My jsme si z počátku mysleli, že dvojkou je parkoviště, ale teď už si myslíme, že dvojkou neexistuje. Chlapík tedy zmáčkl dvojkou, výtah zavřel dveře, ale nejel. Rozjel se, až jiný pasažér zmáčkl jedničku. Vystoupili jsme v tunelu kromě chlapíka, který asi zase pokoušel druhé patro.

Z pláže jsme šli poměrně brzo oproti plánu, neboť se zase zatáhlo. V obchodě jsme vrátili flašky a zjistili, že dnes prodávají (dle našeho názoru nedouzené) uzené, párky a salámy, vejce už nebyla. K večeri, která byla v campingu, byla vaječina a velké buchty připomínající chutí briošky.

Pak se sedělo dlouho do noci na verandě a maminka předčítala tento deník. Tatínkovi se nelíbila pasáž před botanickým sadem a říkal, že si moc dovoluji. Maminka přidala k dobru příhody, které slyšela při praní a které se nám velmi líbily. Zjistila např. komu patří lovecký

Vlaštovčí hnízdo

salám z hranic, že ho celníkům sám ukázal a že mu ho na celnici vrátí, až se bude vracet. Inu ženská zpravodajská služba pracuje spolehlivěji nežli mafie. Jiná příhoda se týkala 2 krát šáhlého Čecha a octa, další řidiče se zkroušeným obličejem, který se má hlásit na celnici pro dopravní přestupek a teď váhá. Šli jsme spát, ale s Petrem jsem ještě dlouho rozebíral otázku učitelů.

9. 8. – úterý

Bylo krásné bezmrakové ráno i když trochu zima a my jeli do Livadijského paláce. Nebylo to vůbec jednoduché, přestože nám na vrátnici tvrdili „tam napisano“. Tříkrát jsme otáčeli auto, jednou vjeli do jednosměrky a zase se stejnou cestou vraceli, no prostě „tam napisano“. Livadijský palác se nám velmi líbil i když jsme neviděli místnost, kde probíhala Jaltská konference, bohužel se právě restauruje. Prohlídku s námi provedla průvodkyně a zásobila nás letopočty snad na celé léto. Celkem jí bylo rozumět.

Pak jsme jeli na pláž. Nad hlavami se nám honily mraky, naštěstí slunce jakoby je odhánělo. Já zkontroloval mořské dno potápěčskými brýlemi, ale bylo celé zakalené a vůbec nebylo nic vidět. Pozdě odpoledne slunce nevydrželo nerovný boj s přesilou mraků a zatáhlo se, což nám ani nevadilo, neboť jsme se už stejně chystali k odchodu. Moře se s námi rozloučilo velkými vlnami a nás zítra zase čeká štreka do Záporoží.

Do campingu jsme dojeli celkem brzo, proto jsme šli ještě navštívit Palouk pohádek, což je nedaleko a dá se tam dojít pěšky. Tatínkovi se cesta, dále se chůze potokem tak nazvat, moc nelíbila, ale pod tlakem kolektivu byl donucen v pochodu pokračovat což se mu vyplatilo, neb tato trasa byla opravdu nejkratší. Vše, stejně jako už i v Botanické zahradě, napravil Palouk pohádek. V lese na poměrně malém prostoru je nastřádáno mnoho soch a figur lidových umělců, představujících postavy a výjevy z ruských lidových pohádek. Všem mým čtenářům, kteří pojedou na Jaltu, doporučuji toto místo navštívit. Těm, kteří na Jaltu nepojedou, doporučuji aspoň shlédnout fotodokumentaci, kterou pořídí zítra ráno Petr.

Palouk pohádek

Po snídani se obdivuhodně rychle vyčáslilo, takže jsme zabalili bez deště a Petr šel přece jen vyfotit Palouk pohádek. Asi mu to spravilo náladu, neboť v autě si ještě zazpíval Gotta a byl v daleko lepší náladě, než ráno. Cesta probíhala klidně a celkem bez zastávek. Poobědvali jsme z vlastních zásob u cedule „ochota zapreščena“ což neoborník může překládat, že být ochotný se zakazuje, ale velmi by se mýlil.

Jaltská konference

Cestu do campingu jsem si chtěl zkrátit přes staveniště, nepustil mě hlídač, takže jsem musel udělat čelem vzad. V chatce jsme si udělali večeri a šli spát.

10. 8. – středa

Dnes nás tatínek vzbudil už v 7 hodin, abychom mohli zabalit a brzo vyjet. Pršelo a nikomu by se asi moc z postele nechtělo, my však stávat museli. Byla zima a Petr byl našťvaný hned z rána. Navíc ho silně už tři dny pronásleduje alergická rýma, takže od něho nešlo nic optimistického čekat.

Do Záporoží jsme dojeli jen tak tak, měli jsme už málo benzínu. Přesto jsme čepovali až u druhé pumpy, u první nám řekli že „tam tolko gosudarstvėnyje mašiny“. Překvapilo nás to sice, ale druhá pumpa byla nedaleko a to nás zachránilo. Po cestě jsme projeli dost silnou bouřkou a i v Záporoží při našem příjezdu pršelo. Rychle se však vyčásilo a podobně jako v Jaltě svítilo nakonec i slunce. Dřív než do hotelu jsme jeli koupit lístky do cirkusu, ale jen dva, protože tatínek se, dle jeho vlastních slov, obětoval a šel s maminkou po obchodech. Už před hotelem maminka málem prodala nějaké to oblečení, ale Ruska na poslední chvíli zaváhala a řekla, že ve 22 hodin, a to se zase nelíbilo mamince. V hotelu se Petr ohlídl a pro mě nepochopitelným důvodem zdržoval náš odchod do cirkusu až do krajnosti. Pak jsme běželi skoro celou cestu, abychom jakž takž stihli začátek. Vše by bylo ok (OK), kdyby

Cirkus v Záporoží

se na nás nelepila smůla. Už při vstupu do hlediště Petr šlápl přesně na místo v podlaze, kde chybělo prkno. Pak jsme hledali skoro po celém hledišti svá místa, neboť se nás neujala ani biletářka ani jsme nenašli plánek hlediště. Kam si máme sednout jsme stejně nenašli, protože tam už nějakí lidé seděli. Byli bychom jim řekli, co si o nich myslíme, ale zrovna se naneštěstí zhaslo, takže jsme vlastně nevěděli, komu vynadat. Sedli jsme si na schody, ale obnovený příliv diváků nám dělal dost dlouho neprůhlednou stěnu, takže ze začátku programu jsme mnoho neměli. Usadili jsme se asi až v polovině prvního čísla, ale nikoli vedle sebe i když jsme měli lístky s čísly sedadel 100 a 101, kterýmžto pádem jsme si zážitky mohli říkat až o přestávce. Navíc nade mnou seděla nějaká malá holčička, která své dojmy sdělovala širokému okolí. Všechna tato utrpení jsme přežili a bylo to dobře, neb program stál opravdu za to. Ke slovu přišly dokonce i cvičené krávy.

Do hotelu jsme se za skoro bezmračné a velmi teplé noci vraceli velmi spokojeni. Maminka s tatínkem seděli v baru, tak jsme si dali Petr kafe a já minerálku a šli jsme spát. Petr si ještě povzdechl, že by v takovém hotelu, jaký je v Záporoží, bydlel rád aspoň týden.

11. 8. – čtvrtek

Ráno jsme vstávali poměrně pozdě a vyjeli jsme se podívat na přehradní zeď. Zjistili jsme, že je více méně malá oproti velikosti přehrady, a vyjeli po nákupech. Maminka zajásala už při vstupu do obchodního domu, neboť už tam zjistila, že si něco ze Svazu odveze a koupila siloměr. Pak jsme ještě koupili kalkulačku, i když maminka na poslední chvíli znejistěla, pánev, džbánek, který má dle pokladní obsah půldruha litru, což se nám nezdá a 3 digitální budíky, které nádherně pípají. Sice jsme ještě nevěděli krom základních funkcí jak se s tím zachází, ale pevně věříme, že na to přijdeme. Potom jsme si dali teplé párky s hořčicí tak ostrou, že jsme všichni slzeli a když to samé postihlo i Čechy u vedlejšího stolu, poznali jsme hlubokou pravdu přísloví: V neštěstí o posměch se nestarej.

Vyjeli jsme asi v 11 hodin a první naše zastávka byla v Golubovce. Tam jsme si dali „pol boršča“ a v Gastronomu jsme si koupili minerálky. Láhve jsme sice chtěli vrátit v „specialnom punktu“, ale tam „nikovo nět“ a „nam

Sokolovo

nužno jechat“. Nakonec nám flašky vzala až druhá prodavačka, ale velice ji udivilo, že za ně chceme peníze.

Pak jsme odbočili z předepsané trasy do Sokolova, kde naše auto obdivovali místní kluci a my obdivovali památník postavený na počest hrdinných bojů našich a sovětských vojáků. Maminka pak měla strach cokoliv fotografovat, abychom nevypadali jako špioni.

Do Charkova jsme dojeli celkem brzo, ale vzhledem k tomu, že zítra budeme velmi brzo vstávat, abychom vyšetřili čas na prohlídku Kyjeva, jsme upustili od nové prohlídky města a po dobré večeři v restauraci jsme šli už v 9 hodin spát. Rušila nás však dlouho přistávající letadla a až na ně Petr z balkonu zařval, trochu se ztišila.

12. 8. – pátek

Vstávali jsme už v půl páté moskevského času a probudily nás digitální budíky. Sbalili jsme věci a za půl hodiny jsme vyjeli. Co bylo dál nevím, protože jsem spal. Pak nastaly tři poruchy auta, při kterých se naštěstí neprojevovalo přísloví: V neštěstí o posměch se nestarej, ale to jen proto, že jsme neměli obecnostvo. Poprvé se ozývaly příšerně hlasité zvuky, jako by někdo střílel z kulometu, byla to guma, těsnění ve vrtuli chladiče. Zanedlouho se ozvalo pravidelné klepání nepříjemně znějící, byla to uvolněná mřížka chlazení na boku auta. Okamžitě po spravení začalo něco taky klepat, ale příjemnějším zvukem. Bylo to poškozené kolo, na což jsme přišli až při jeho píchnutí, které se projevilo kviknutím. Při vyměňování nám dvakrát auto spadlo ze zvedáku. Podruhé to vypadalo velmi nebezpečně, nebyla ještě nasazená rezerva. Společným úsilím jsme vše zvládli. Kolo bylo zcela k nepotřebě, plášť je roztržený až na duši a ta je prasklá asi 15 cm. Nálada se tím kupodivu ani nezhoršila ani nezlepšila, byla taková ospalá jako ráno.

Zkazila se až při bloudění v Kyjevě, kdy se tatínek jako vždycky při bloudění nemohl shodnout s maminkou o naší další cestě. Neorientovali jsme se z počátku ani podle Dněpru, ale byl to právě on, který nám pomohl najít správnou cestu. Maminka i když jsme jeli evidentně správným směrem, začala mít, jak má ve

Lávra

Kyjev – Kreščatik

zvyku, připomínky. Naštěstí se neprosadila. Nálada se z kritického bodu zvedla až při nájezdu na nám už známou cestu. Velmi se nám líbila JEDINÁ cedule směrem na kemp, která se zcela ztrácela v nakupení křížovatek. Vypadalo to jako provokace.

V campingu jsme koupili mapu města a podle ní přesně zjistili, kudy jsme bloudili. Mít ji už před tím, vůbec bychom nebloudili. Ale co naplat, půlhodina byla v nenávratnu i když jsme rádi, že jen půlhodina, někteří bloudili i hodiny dvě. K metru jsme jeli prehistorickým autobusem, u nás byl tento typ naposled k vidění po válce.

Na stanici metra jsme si připadali jako v koupelně, ale směrem k centru byly stanice čím dál hezčejší. Stanice Keščatik byla velmi pěkná, a protože je to více méně centrum, tak jsme vystoupili. Venku bylo celkem teplo, ale maminka, myslela to sice dobře, náladu zkazila pobíháním od jednoho mrazícího pultu k druhému za speciálním „moroženojem“. Pak jsme shlédli jeden kostel a maminka speciální hajzlíky, kde byly poloviční dveře a do záchodku se nahlíželo shora, je-li tam volno. Odměnou za vytrpěné příkoří ji bylo „moroženoje“, po kterém tak toužila, a bylo velmi dobré.

Svezli jsme se metrem na stanici Dněpr a prohlédli si Lávru, obdobu pražských Hradčan. Po jízdě trolejbusem jsme navštívili Centrální obchodní dům, kde nebylo nic moc, kromě malého foťáku Kijev, který je bohužel na speciální film 16 mm bez perforace, kromě anglického Žbirky a Zelenkové na dlouhohrajících deskách a kromě malého dřevěného počítadla, na němž je možno i násobit a které vlastní KAŽDÁ pokladní.

Protože jsme toho měli všichni tak akorát dost, jeli jsme zase metrem a autobusem do campingu. V autobuse jsme získali další zážitek, jak říká s oblibou tatínek. Už jsme vyjeli z nástupní stanice a autobus, opět ten prehistorický, byl plný, když najednou mamince vrazila jedna pasažérka plnou hrst drobných mincí a že prý „předajtě vodítěli“. Až se mince popředávaly k vodítěli, autobusák zastavil a začal za ně prodávat lístky. Slovíčko předajtě jsme slyšeli ještě snad 5 krát a 5 krát nám taky prošly rukama něčí mince. Náhle se jeden chlapík, který seděl, probral ze strnulosti a poslal řidiči speciálně svoji minci. Pak nám začaly rukama procházet lístky, spousta lístků a zase předajtě, tentokrát opačným směrem. Chlapík nic. Až když šla poslední várka lístků, tak zase ožil, ukořistil svoje lístky a předal. Jak však vycítil, že ještě na ten svůj lístek může čekat, že ještě půjde ta x-tá poslední várka, jakým smyslem, to opravdu nevím. A ani jsem to nezjistil, neboť jsme už museli bojovat o výstup, což se nám snažila zorganizovat jedna sedící paní, ale moc velký úspěch neměla a bez pošlapaných noh se to neobešlo. S Petrem jsme šli na večeři, ale čekali jsme hodinu a dvacet minut na jídlo. Petr nakreslil na lístek mezinárodní řečí obrázek, že se to nesluší. Potom jsme šli spát.

13. 8. – sobota

Po snídani jsem zjistil, že zdravotní stav bambusu je na pováženu, začaly mu opadávat listy. Pak jsme jeli do Kyjeva, maminka s tatínkem po obchodech, já a Petr jsme jezdili metrem.

Kvas

Pak jsme jeli do Lvova, když nám ještě předtím u benzinové pumpy nechtěli prodat benzin za talony. Naše zásoby benzínu tatínek prohlásil za dostatečné a uraženě jsme odjeli. Výjimečně se zmýlil a asi 40 km před další pumpou nám auto zaškytalo a konec. Naštěstí jsme nečekali ani moc dlouho a už nám na pomoc zastavil sovětský Žigulík, od kterého jsme benzin dostali a mohli jsme se tak vydat na další cestu. Projeli jsme bouřkou a nikde jsme se nezastavovali až ve Lvově, kde jsme se nemuseli hádat a dostali jsme oproti minule pokoj čtyřlůžkový, ucházející. To, že skříň ve zdi byla zatarasena postelí, to bylo oproti minule vynikající, Rodina šla ještě do restaurace, já jsem psal deník a pak šel spát. Postele byly výborné oproti očekávání, takže se spalo celkem dobře.

14. 8. – neděle

Probudil nás pípající budíček a pípající tatínek nás vyhnal z postele. Je celkem zima, ale neprší. Posnídali jsme guláš a vyjeli na další cestu, konečně domů. Cesta probíhala hladce, k volantu si už s jakousi samozřejmostí sedl tatínek. Cestou jsme potkali naše spolutrpitele a čekatele na večeři v Kyjevě, Němce a já se bavil tím, že jsem jim popřál šťastnou cestu. Oni nám zamávali a na chvíli jsme měli po nudě. S nudou to na této etapě nebylo tak strašné. Už při výjezdu ze Lvova nám začalo něco klepat vpředu na straně řidiče. Tatínek zastavoval co 500 m, protože ho napadla další teorie, co by to mohlo být, a vždy říkal, že se to netýká řízení a že

se na to už vykašleme a zastavovat už nebudeme, za půl minuty zase stál atd. Padla dokonce varianta, že nám klepe odchlípnutý nátěr spodku auta. Pak jsme se domluvili na tom, že to je něco ve dveřích a zastavování ustalo.

Já pak vyrobil cedule „šťastnou cestu“ ještě v češtině a ruštině a snažil se vyprovokovat řidiče jiných aut k nějaké odpovědi. Zmohli se ale jen na ubohé zamávání rukou. V Užgorodu jsme si koupili bonbóny a viděli metařky (podotýkám, že je neděle) a vyjeli k hranicím.

Tam jsme přijeli těsně po Němcích, kterým jsme přáli šťastnou cestu. Jeden celník nás zkontroloval dle pasů a zjistil letným pohledem do kufru, že nevezeme žádného emigranta. Pak „nenápadný“ chlapík zkontroloval Haló sobotu a ještě jiné papíry volně pohozené na zadním okně. Maminka mezitím vyměňovala nadbytečné ruble za náš 500 Kčs šek, naše peníze a zbytek do 99 % v kopějkách. K tomu bylo třeba spoustu nezbytných papírů a nezbytných podpisů a nebýt jednoduchého převodního kurzu, stáli jsme tam daleko déle. Při tom všem papírování a podpisování bylo třeba neustálého spojení s autem, toto však vytrvale a tvrdě narušoval jeden celník, kterému se kdokoliv, kdo šel od auta na celnici a zpět, zdál vysoce podezřelý a jedni naši spolucestovatelé, jeli stejné etapy jako my, měli s ním velmi mnoho dohadů pro blbé dva podpisy a pár papírů.

Z hranic jsme vyjeli o 55 minut dříve než jsme na ně dojeli, protože jediné, co nám na hranicích vrátili, byly dvě hodiny vzaté nám při cestě tam. Až na cestě jsem se vlastně dozvěděl, co se tam na hranici dělo. Naši spolucestovatelé vyměňovali daleko víc šeků za ruble než my, třebaže je samy ruské úřednice upozorňovaly, že to nemají za co utratit, takže nyní šachovali daleko více než my.

Potom už cesta probíhala celkem klidně, silnice bez obvyklých výmolů a děr. Na Šíravě jsme si dali oběd, v Michalovcích zákusek a ve Strážském jsme zalehli.

15. 8. – pondělí

Všichni už toužíme být doma, i když doma jsme se cítili už včera, a je to pravda, že všude dobře, doma nejlíp. Tedy až doma, těšíme se na vlastní postele, vlastní byt atd. Vstávali jsme poměrně brzo, nikoli kvůli pípajícímu tatínkovi, ale kvůli návyku na sovětský čas. Ve Vranově nad Toplou jsme posnídali a cestou konečně vyjeli z těch studených deštivých mraků na sluníčko. V Prešově jsme nakoupili nějaké textilie a já s Petrem jsme museli uznat, že v obchodech s tímto zbožím v tomhle městě pamatují i na oběti těchto pochůzek za ničím křesly v každé prodejně, kam si nešťastník sedne a žena bojuje o podívání u pultu. Obědvali jsme z nakoupených zásob cestou v Prešově, Levoči, Liptovském Hrádku a na odpočívadle nedaleko Ružomberka. Benzin jsme načepovali ve Východné až po okraj, tedy z minima před Žitomirem na maximum ve Východné.

Pak jsme stáli ještě v Žilině a hurá domů. Počítali jsme kilometry, pěli písňe, nálada jako sluníčko. Domů jsme dojeli šťastně s klepajícími dveřmi, vybalili jsme, vykoupali se a co bude dál nevím, protože jasnovidectví není mým oborem.

P. S. Bambus asi nepřežije, opadly mu všechny listy.